

Sygnatura akt II C 730/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2020 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi- Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący sędzia K. T.

Protokolant st. sekr. sąd. M. R. (1)

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 lutego 2020 roku w Ł.

sprawy z powództwa M. N.

przeciwko Skarbowi Państwa- Zakład Karny nr 2 w Ł.

o zapłatę

1. odrzuca pozew w zakresie kwoty 8000 (osiem tysięcy) złotych tytułem zadośćuczynienia;
2. oddala powództwo w zakresie kwoty 8000 (osiem tysięcy) złotych tytułem zwrotu wartości bezpodstawnego wzbogacenia;
3. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
4. przyznaje adwokatowi A. K. (1) i nakazuje wypłacić z środków Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego dla Łodzi Widzewa w Łodzi tytułem kosztów niepłatnej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu kwotę (...) (dwa tysiące dziewięćset pięćdziesiąt dwa) złote.

Sygnatura akt II C 730/18

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 26 kwietnia 2018 roku, sprecyzowanym pismem z dnia 2 sierpnia 2018 roku, M. N. ostatecznie domagał się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego nr 2 w Ł. na swoją rzecz kwot: 8.000 zł tytułem zadośćuczynienia i 8.000 zł tytułem bezpodstawnego wzbogacenia. W uzasadnieniu żądania wskazano, iż powód przebywając na Oddziale Psychiatrycznym Zakładu Karnego w Ł. został przymuszony przez personel szpitala do nieodpłatnej pracy polegającej na całodobowej opiece nad współosadzonym T. M.. W ocenie powoda, Zakład Karny stosował przymus i groźbę, uzasadniające żądanie zadośćuczynienia, nadto pozwany został bezpodstawnie wzbogacony.

(pozew k. 4-7, pismo pełnomocnika powoda precyzujące pozew k. 38-40)

Postanowieniem z 4 czerwca 2018 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi ustanowił dla powoda pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata.

(postanowienie k. 24)

Postanowieniem z dnia 10 sierpnia 2018 roku sprawę przekazano do rozpoznania tutejszemu Sądowi.

(postanowienie k. 46-47)

Postanowieniem z dnia powód został zwolniony z opłaty sądowej od pozwu.

(postanowienie k. 71)

W odpowiedzi na pozew, pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości. Podniósł zarzut zawisłości sporu w stosunku do żądania zadośćuczynienia, nadto zakwestionował roszczenie zarówno co do zasady jak i wysokości.

(odpowiedź na pozew k. 74-77, pełnomocnictwo k. 78, rozkaz personalny k. 79)

Do dnia zamknięcia rozprawy, strony pozostały przy swoich stanowiskach.

Sąd ustalił stan faktyczny:

M. N. przebywał na Oddziale Psychiatrycznym Zakładu Karnego nr 2 w Ł. w dniach od 22 października 2016 roku do 23 lutego 2017 roku.

(bezsporne, a także historia choroby k. 83-85)

W trakcie osadzenia, powód zajmował różne cele. Od 11 listopada 2016 roku do 23 lutego 2017 roku dzielił celę m.in. z T. M.. W. miał problemy z poruszaniem się, samodzielnym jedzeniem i piciem oraz kontrolowaniem czynności fizjologicznych. Wymagał noszenia pampersów. W razie potrzeby współosadzeni wzywali personel medyczny za pomocą dzwonka. Reakcja następowała najpóźniej po 10 minutach. Część osób zajmowała się współosadzonymi, z własnej woli. Powód był taką osobą, która pomagała. M. N. zaczął pomagać T. M. z litości, żał mu było człowieka. Karmił go i mył. Sygnalizował także, wraz z innymi osadzonymi, potrzebę przewinięcia pacjenta.

(zeznania świadka T. P. k. 128-129, zeznania powoda k. 130-131, zeznania świadka M. H. k. 180-181, zeznania świadka T. N. k. 191)

Czynności higieniczne przy pacjentach leżących wykonywał personel szpitalny. Na zmianie dziennej były zawsze dwie pielęgniarki i oddziałowa, nadto pomagali ochroniarze. W nocy dyżurowała jedna pielęgniarka. Codziennie był robiony obchód, personel zaglądał także kilkakrotnie w ciągu dnia przez wizjer do cel. Nadto dokonywano kontroli stanu pacjentów podczas wydawania posiłków i ordynowania leków. Leki wydawały pielęgniarki. Nie miały miejsca sytuacje, w których leki chorym podawali inni osadzeni. Przy podnoszeniu leżących pacjentów i w innych nagłych sytuacjach pomagali współosadzeni proszeni przez personel, a także z własnej inicjatywy. Pościel była zmieniana raz w tygodniu, w razie potrzeby częściej. Pacjentów leżących mył personel, czasem pomagali inni osadzeni.

(zeznania świadka T. N. k. 191-193, zeznania świadka A. M. k. 181-182)

M. N. pomagał T. M. z własnej woli. Sam zaczął się interesować tym współosadzonym. Więźniowie zatrudnieni w Zakładzie Karnym przy wydawaniu posiłków, żartowali sobie, że pomagał mu w ramach pokuty za swoje grzechy. T. M. pomagali czasem także inni współosadzeni.

(zeznania świadka A. G. k. 245-245v)

W przedmiotowym okresie nie wpływały skargi od innych osadzonych o niedostatecznej opiece ze strony personelu medycznego.

(zeznania świadka T. N. k. 191-193)

Przed Sądem Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi II Wydziałem Cywilnym między tożsamymi stronami toczy się sprawa o sygnaturze II C 169/18, w przedmiocie żądania odszkodowania za szkodę (k. 96) polegającą na: niezapewnieniu należytych warunków bytowych ani opieki lekarskiej powodowi, przeludnieniu cel, złych warunkach sanitarnych i przymusowej pracy nad innym osadzonym.

(pozew k. 95-96)

Powód wytoczył także przed Sądem Okręgowym w Łodzi przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu nr 2 w Ł. powództwo o zapłatę 1.000.000 zł tytułem zadośćuczynienia (k. 98) za przetrzymywanie i złamanie zakazu tortur, polegających m.in. na przymusowym sprawowaniu opieki nad współosadzonym panem T.. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą II C 1082/18 i obecnie się toczy.

(pismo Prokuratury Generalnej RP k. 97, pozew k. 97v-99)

Ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o przedłożone do akt sprawy dowody z dokumentów, kserokopie na podstawie art. 308 k.p.c. i dowody ze źródeł osobowych. Zeznania świadka A. K. (2) nie miały znaczenia dla sprawy, ponieważ świadek nic nie pamiętał. Zeznania powoda Sąd uznał za wiarygodne tylko w niewielkim stopniu, korelującym z pozostałym materiałem dowodowym. Powód, który zainteresowany był w uzyskaniu w niniejszej sprawie orzeczenia dla siebie korzystnego, poza własnymi twierdzeniami nie przedstawił innych dowodów na poparcie swojego stanowiska. Sąd nie znalazł podstaw do zakwestionowania wiarygodności zeznań pozostałych świadków, jako spójnym i korespondującym ze sobą i pozostałymi dowodami.

Sąd pominął wnioski dowodowe o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych lekarzy, jako że podstawa faktyczna, na której powód opiera roszczenie nie znalazła odzwierciedlenia w treści materiału dowodowego, dlatego też dalsze prowadzenie postępowania dowodowego w zakresie szkody zmierzałoby jedynie do przedłużenia postępowania i wbrew zasadzie ekonomiki procesowej, generowałoby zbędne koszty. Nie zostało bowiem ustalone, aby personel pozwanej jednostki penitencjarnej podejmował wobec powoda takie zachowania, które mogły mieć negatywny wpływ na jego stan zdrowia.

Sąd zważył:

W odniesieniu do żądania zadośćuczynienia za krzywdę na osobie przez bezprawne zmuszanie do wykonywania czynności pielęgniarско-opiekuńczych w stosunku do T. M., Sąd odrzucił pozew z uwagi na żądanie zgłoszone przez powoda w sprawie II C 1082/18. Zgodnie z treścią art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. Sąd odrzucił pozew, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona. Stan sprawy w toku określony jest przez treść przepisu art. 192 pkt 1 k.p.c., zgodnie z którym: Z chwilą doręczenia pozwu nie można w toku sprawy wszcząć pomiędzy tymi samymi stronami nowego postępowania o to samo roszczenie. Tożsamość spraw natomiast w doktrynie i orzecznictwie definiowana jest przez odwołanie się do treści art. 366 k.p.c. która reguluje zakres powagi rzeczy osądzonej. Można więc przyjąć, że tożsamość spraw istnieje wtedy, gdy sprawa toczy się między tymi samymi stronami, a nadto identyczny jest i przedmiot sporu i jego faktyczna oraz prawna podstawa. Tożsamość ta zachodzi wówczas, gdy sąd ma w obu sprawach orzec o tym samym, dysponując tymi samymi faktami, które mają spowodować ocenę tego samego żądania i kiedy rozstrzygnięcie jednej ze spraw oznacza rozstrzygnięcie także drugiej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2011 r., II CSK 427/10, LEX nr 884996, i z dnia 4 października 2012 r., I CSK 100/12, LEX nr 1231300). Przedmiotowe granice zawisłości sporu wyznaczają żądanie udzielenia ochrony prawnej w sposób i w zakresie wskazanym w pozwie oraz podstawa faktyczna żądania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 r., I CSK 451/10, LEX nr 798236). Ocena identyczności podstaw sporu powinna być więc oparta na okolicznościach faktycznych, poddawanych pod osąd sądu przez stronę powodową w obu porównywanych postępowaniach. Bezsprzecznie sprawa niniejsza i II C 1082/18 toczą się między tymi samymi stronami. Nie ma także wątpliwości, że przedmiot tych spraw jest analogiczny w tym sensie, że żądanie w sprawie II C 1082/18 zawiera w sobie żądanie zadośćuczynienia za m.in. opiekę nad T. M.. Powód wymienił imię T. i wskazał na te same czynności pielęgnacyjne jakie musiał wykonywać. Nadto powód nie twierdził, aby tego typu sytuacja miała miejsce z innym jeszcze osadzonym. Sąd nie miał zatem wątpliwości, iż w tychże sprawach powód zdublował swe roszczenia. Podstawa prawna także jest tożsama, M. N. dochodzi bowiem w obu sprawach zapłaty zadośćuczynienia za szkodę na osobie, przy czym w sprawie II C 1082/18 żąda 1.000.000 zł, co uprawnia do stwierdzenia, że żądanie 8.000 zł wyrażane w niniejszym postępowaniu, zawiera się w roszczeniu ze sprawy II C 1082/18. Powód nie kwestionował faktu wszczęcia postępowania przed Sądem Okręgowym wcześniej, wskazał

nadto, iż w pierwszej ze spraw domaga się zadośćuczynienia „za całokształt” a w niniejszej jedynie „za przymusową pracę”. Zbieżny jest także okres, w którym miało dochodzić do nadużyć względem powoda, skutkujących wniesieniem pozwów. Na marginesie powyższych rozważań zauważyć należy, że nawet gdyby uznać, iż nie zachodzi negatywna przesłanka procesowa z art. 199 par. 1 k.p.c., roszczenie powoda o zadośćuczynienie za szkodę na osobie podlegałoby oddaleniu jako nieuzasadnione. Podstawę prawną roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia pieniężnego stanowi art. 448 lub art. 445 k.c. w powiązaniu z jednym z przepisów opisujących jeden z typów czynów niedozwolonych - w przypadku szkód wyrządzonych wykonywaniem władzy publicznej przepisem takim jest art. 417 k.c. Poszkodowany (powód), aby uzyskać zadośćuczynienie pieniężne musi zgodnie z treścią art. 6 [KHYPERLINK](#) " (...) " (...) i art. 232 [KHYPERLINK](#) " (...) " (...) " (...) wykazać naruszenie dobra osobistego, winę sprawcy (przy czym w przypadku odpowiedzialności Skarbu Państwa bezprawne zachowanie jego funkcjonariuszy wystarczające jest dla wykazania przesłanki bezprawności), powstanie krzywdy w określonych rozmiarach, istnienie związku przyczynowego pomiędzy zawinionym naruszeniem dobra osobistego, a powstałą krzywdą. Z kolei na pozwanym ciąży dowód braku bezprawności działań powodujących naruszenie dóbr osobistych powoda. Powód pomimo spoczywającego nań ciężaru dowodu nie udowodnił okoliczności, na których opierał swe żądanie. Nie wynikało to w szczególności z załączonych do akt sprawy dokumentów ani też zeznań świadków. Zeznania samego powoda, nie mające odzwierciedlenia w pozostałym materiale dowodowym, należało uznać za niewiarygodne, zwłaszcza iż M. N. miejscami sam sobie przeczył, co poddaje w wątpliwość wartość dowodową tychże zeznań. Nadto powód podawał, iż sam zaczął opiekować się współosadzonym, z litości, żal mu było człowieka, by następnie stwierdzić, iż był do tego zmuszany i stało się to dlań gehenną. Powód powołuje się także w niniejszej sprawie na kontrolę Rzecznika Praw Pacjenta, stwierdzając naruszenia praw pacjentów w pozwanej jednostce. Jednakże z treści przedłożonego do akt pisma pokontrolnego nie wynika, aby dotyczyła ona powoda. Świadkowie powołani przez stronę powodową nie potwierdzili jego wersji zdarzeń, świadek T. P. w ogóle nie mógł przypomnieć sobie T. M., zeznał także, że powód z własnej woli, z dobrego serca, pomagał innym osadzonym. Nie było natomiast odgórnego polecenia w tym zakresie. Świadek A. G. potwierdził zeznania T. P., w kwestii motywów kierujących powodem co do opieki nad T. M.. Z zeznań świadka G. wynika także, iż powód chciał się tak wyróżnić na tle innych osadzonych. Potwierdzenia nie znalazły także rzekome groźby i inne bezprawne metody przymuszania do sprawowania opieki nad innym chorym. Ewentualne słowa o odpokutowaniu za grzechy wypowiedziane w formie żartu inni osadzeni, nie zaś ordynator oddziału świadek T. N.. Sprzeczne z zebrany materiał dowodowy, jak i z zasadą logiki i doświadczenia życiowego Sądu, są twierdzenia powoda o podawaniu T. M. przezeń leków. W ocenie Sądu, logicznym jest że na każdym oddziale szpitalnym, a zwłaszcza Oddziale Psychiatrycznym Zakładu Karnego, niedopuszczalna – ze względów bezpieczeństwa - jest sytuacja aby pacjenci dysponowali i podawali leki innym pacjentom.

Odnosząc się do żądania zasądzenia odszkodowania, podlegało ono oddaleniu w całości jako nieudowodnione. Należy wskazać, że z uwagi na inne podstawy prawne żądań odszkodowania w niniejszej sprawie i w sprawie I C 169/18 pozew nie podlegał odrzuceniu. Jako podstawę prawną w niniejszej sprawie pełnomocnik powoda wskazał art. 405 [KHYPERLINK](#) " (...) " (...) (k. 39), zaś w sprawie I C 169/18 wskazano art. 23 i 417 kc. Do powstania roszczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia konieczne jest wystąpienie czterech przesłanek: zubożenia jednego podmiotu, wzbogacenia innego podmiotu, związku między zubożeniem a wzbogaceniem oraz braku podstawy prawnej wzbogacenia. Brak którejkolwiek z przesłanek wyklucza powstanie roszczenia. Podkreślić należało, iż ciężar dowodu w zakresie wykazania przesłanek obciąża powoda. Na pozwanym natomiast spoczywa dowód wykazania, iż uzyskane przez niego wzbogacenie miało swoją podstawę prawną. W niniejszej sprawie powód ostatecznie nie sprostował ciężarowi wykazania, że w ogóle doszło do wzbogacenia pozwanego kosztem powoda. Sąd ustalił, że powód incydentalnie pomagał współosadzonemu T. M. z pobudek moralnych i kierując się współczuciem. Całodobową opiekę nad chorymi sprawował personel szpitala, w stopniu dostatecznym. Powód nie był zatrudniony w jednostce penitencjarnej. Przeprowadzone postępowanie nie pozwoliło na ustalenie aby powód był w jakikolwiek sposób zmuszany do sprawowania nawet doraźnej opieki nad innym współosadzonym (co już wyżej omówiono), nie może być zatem mowy o całodobowej posłudze ze strony powoda. Fakt, że personel sporadycznie prosił osadzonych o pomoc przy pacjentach leżących, nie wyczerpuje znamion przymusu czy jakiegokolwiek czynu zabronionego i nie może stanowić podstawy roszczeń powoda.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 [kHYPERLINK " \(...\) " \(...\) " \(...\)](#) Zwolnienie powoda od kosztów sądowych nie zwalniało ze zwrotu kosztów przeciwnikowi. Na koszty pozwanego złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w stawce minimalnej 3600 zł (art. 99 k.p.c. w zw. z par. 2 pkt. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie). O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu (2952 zł) Sąd orzekł na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze w zw. z § (...) " (...) " (...)pkt. 5 w zw. z § 4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu z dnia 3 października 2016 r.